

Keuterjournaal

Nieuwsbrief van de Keutergroep Westerwolde

Herfst
2026

Nummer 7

Verschijnt 4x per jaar

foto: Coen Eulderink



foto: Marcel Konstapel

Inhoud

- 4 · Van de redactie
- 5 · Tip van het seizoen
- 6 · Terugblik activiteiten
- 7 · Komende activiteiten
- 9 · Voedselbosplant uitgelicht
- 12 · Reins roerselen
- 14 · Berichten uit het veld
- 18 · Fotorubriek
- 20 · Column Els 't Jong
- 22 · Mijn favoriete boek
- 26 · Keuterportret van Pieterneel
- 28 · Keuterkieken
- 30 · Colofon



Van de redactie

Voor deze herfstuitgave had de redactie haar twijfels: zou er wel een Keuterjournaal verschijnen zonder input? Ze plaatste een oproep op het forum, waarna er één artikel binnenkwam. Na een paar weken nog maar eens een oproep, gewapend met een idee van Els om iets over de afgelopen extreme zomer te schrijven. En...de mailbox stroomde ineens vol! Mensen kregen inspiratie, ook over andere onderwerpen. Vandaar dat het gelukkig toch een gevuld nummer is geworden, vol mooie items, inspiratie, twee columns, een mooi portret van Pieterneel, en veel goede tips voor komende droge seizoenen. Lekker lezen bij de kachel! Met dank aan iedereen die iets inzond!



foto: Marcel Konstapel

Tip van het seizoen

Hoe laat je planten in je tuin zelfstandig opgroeien en elkaar beschermen?

Annemiek Nieuwpoort

1. door slimme beplanting vooraf
2. door steun en sturing in de seizoenen
3. door goed te beschouwen tijdens de groeiprocessen
4. door verschil te maken tussen oogstmaanden.

In mijn vrij kleine en begrensde achtertuin in een straat met sociale huurwoningen probeer ik bovenstaande hulpmiddelen te gebruiken.

Ad 1. Slimme beplanting betekent dat ik heb nagedacht over allerlei aspecten die ik in mijn leven heb geleerd en die ik belangrijk vind. De planten die zo in mijn tuin komen zal ik met zorg begeleiden. Sommige planten heb ik gekregen van een andere tuinier, sommige planten zijn vanzelf gaan groeien en weer andere planten heb ik er bewust bij gekocht. Maak gebruik van alle lagen: bodembedekking, planten, struiken, klimplanten, lage en hoge bomen.

Ad 2. Steun en sturing betekent dat bepaalde planten letterlijk een steun nodig hebben omdat ze hoog en/of lang worden; zoals bramen, hop, venkel, gojibes, japanse wijnbes, rozen, olijf-komkommer enzovoort. De steunen maak ik zoveel mogelijk van houten gewassen uit deze tuin; zoals stammen van de hazelaar, stevige slingers van de hop. Soepele takjes kan je gebruiken als bindmiddel. De sturing heeft te maken met het feit dat veel planten klein beginnen en in de loop van het seizoen erg kunnen groeien. Dan is het soms nodig om bepaalde takken/zij-scheuten af te knippen of aan te binden.

Ad 3. Het beschouwen is eigenlijk de belangrijkste factor. Want daarmee kan je als tuinier bepalen hoe de natuurlijke omstandigheden tijdens het groeiproces op de planten inwerkt. En tevens is dit het meest persoonlijke; want iedereen kijkt weer anders. Veel planten hebben meerdere functies; zoals ervan genieten, beschermen, schaduw, vogels en insecten, contacten met de bodem, lucht, licht, zon, regen en wind.

Ad 4. Oogstmaanden zijn er eigenlijk het hele jaar door. Dus haal niet zomaar planten weg waarvan je denkt dat die niet meer leven. Laat je verrassen door de geuren en smaken bij het plukken. Dan zal je merken dat er communicatie ontstaat tussen jou en de planten.

Terugblik activiteiten

● Zaagworkshop met Marcel Konstapel

Zondagmiddag 26 juli kwam een aantal geïnteresseerden naar 't Meezenest. Daar kregen ze een dagdeel lang uitleg over hoe veilig om te gaan met een kettingzaag. Het was een dag vol theorie: naast het schoonmaken van het motorhuis en het slijpen van de ketting werd uitgebreid stil gestaan bij de gevaren die het werken met een motorzaag met zich mee brengt. Zo werd geconstateerd dat een moderne elektrische zaag, door de afwezigheid van het lawaai, misschien wel gevaarlijker is dan een stoere benzinezaag, die je al van verre hoort brullen. Na deze waarschuwingen was iedereen voorbereid en konden de zagen gestart worden en werd er geoefend met het zagen van stammen tot brandhout. Alle aanwezigen zijn nu klaar voor het echte werk dat begint in de herfst. Want dan gaan we het bos in om bomen te vellen. Bij het uitkomen van dit Keuterjournaal heeft ook deze tweede workshop al plaatsgevonden: Een dagdeel in een klein groepje kleine bomen vellen, uitsnoeien en in blokken of stamhout zagen. Marcel behandelde hierin onder andere welk gereedschap je gebruikt naast je zaag, ketting slijpen in het veld, rolverdeling en veiligheid. Heb je alsnog interesse: laat het Marcel weten.

● Oogstfeest van 12 september

‘We hebben 12 september een heel ontspannen, sfeervol, gezellig en mooi oogstfeest gevierd. Tenminste, zo heb ik het beleefd’, vertelt Els. ‘Op 2 plekken werd enthousiast gesneden en gekookt, en daarbij ook heel wat afgekletst. Toen met 15 mensen aan één lange tafel en gesmild van vier gangen, bereid door 8 potluckers en 6 kokers. De inrichting en de opbouw was tot in de puntjes verzorgd door Marith en Coen. Tenslotte nog even rond het vuur gezeten, maar toen kwam toch nog de regen die aldoor al dreigde. Bedankt allemaal!’



Komende activiteiten

● Keuterochtenden

De komende maanden zijn er weer mooie keuterochtenden! Kijk op het keuterforum voor meer informatie.

● Zondag 11 oktober excursie naar tuin in Rolde

Ook buiten Westerwolde zijn er diverse groene projecten. Annemiek kent de tuin van George en Netty aan de Asserstraat net op de grens van Rolde-Assen. Deze mensen zijn daar 40 jaar geleden gekomen met een ideaal om vrij te wonen en zelfvoorzienend te leven. Er is nu de unieke mogelijkheid voor een rondleiding bij hen met uitleg. Een ontvangst zoals wij het gewend zijn met de keuterbijeenkomsten. Dus zij zorgen voor koffie en thee en wij nemen iets lekkers mee. Informeer bij Annemiek of kijk op het forum voor (beperkte) aanmelding en info.

● Vrijdagavond 27 november, filmavond op de deel bij Wim en Maroesja.

We vertonen Whispers in the Wood, een nieuwe, adembenemende en hoopvolle natuurfilm. We volgen de drie generaties Munier in de uitgestrekte bossen van de Vogezen. Wachtend en kijkend, de stilte slechts onderbroken door hun gefluister. Er zijn bronstige herten, koddige jonge uilen. 's Avonds bij het kaarslicht vertellen ze elkaar verhalen. Heerlijk om naar te luisteren en, gelukkig voor ons, gestaafd met schitterende beelden.

Trailer Whispers in the Wood

Bijdrage 7 euro, inclusief koffie/thee en lekkers.
Opgave via maroesjaveken@gmail.com



● Vrijdagavond 30 oktober: lezing Rein de Goeje

Op vrijdagavond 30 oktober geeft Rein de Goeje op de deel bij Maroesja een lezing over het creëren van bloemrijk grasland. Langs de weg in Veelerveen bij de bruggen kun je sinds een paar jaar diverse stukken zien met prachtig bloeiende wilde planten. Dat is het initiatief van één man. Hij heeft ze met subsidie en toestemming van de gemeente aangelegd en onderhoudt ze ook. Op die manier probeert hij, naast het scheppen van schoonheid, voedsel voor insecten en dergelijke, mensen te inspireren om ook meer wilde planten te zaaien en vertrouwd te raken met mooie bloeiende bermen in plaats van gemaaid gras. Hij is momenteel vol in gesprek met de gemeente om het bermbeheer ecologischer te krijgen. Hij is echt in staat om te helpen de draai te maken.

Ook is Rein ontzettend actief in onze gemeente met het opzetten van voedseltuinen. Samen met andere vrijwilligers runt hij de dorpsschooltuin in Vriescheloo, de moestuin van de Spetse Hoeve, is hij met een project bezig waar hij een akker vlas heeft ingezaaid en dat nu verwerkt tot vezels en zorgt voor hangende bloembakken bij het dorpshuis. Ook is hij voorzitter van Stichting Voedseltuinen Westerwolde. Daarvoor legt hij overal contacten en promoot hij lokaal en onbespoten voedsel. Hij zal ons over al deze projecten vertellen. Wees welkom! De locatie is op de deel bij Wim en Maroesja, Bisschopsweg 41 te Bourtange. Om 19.45 uur is er koffie en thee, om 20.00 beginnen we. Bijdrage is 5 euro p.p. en je kunt je opgeven via maroesjaveken@gmail.com



Voedselbosplant uitgelicht: de kornoeljekers

Henk Kiers



foto: Henk Kiers

De verrassing van dit jaar in ons Voedselbos Klein Renneborg is de Cornus Mas, de kornoeljekers. Ook wel de gele kornoelje, omdat hij geel bloeit. Verwarrend, want van nature krijgt hij rode vruchten. Hij bloeit heel fraai op het kale hout (zie foto). We hebben 7 struiken met kleinere vruchtjes gezet in 2019, waarvan ik de variëteit niet meer kan terugvinden. Van Arborealis (www.arborealis.nl). En 2 grootvruchtigen, een gele, variëteit flava, en de pionier, een rode. Die zijn in 2021 geplant, van Eetbaar Goed in Vaassen (www.eetbaargoed.nl). Die 7 struiken zijn nu een meter of drie/vier hoog en gaven tot dit jaar geen vrucht. Maar dit jaar volop! De flava en de pionier al wel, maar niet zo overdadig als dit jaar. De flava was een paar weken eerder rijp dan de anderen. De Cornus mas (gele kornoelje) wordt in de

Nederlandse natuur vaak tot de inheemse flora gerekend, hoewel het strikt genomen een archeofyt is die oorspronkelijk uit Zuid- en Midden-Europa komt. Een archeofyt is een soort die zich na de laatste ijstijd en vóór 1492 -Columbus, met hulp van de mens heeft gevestigd. De natuurlijke Kornoeljekersen zijn wrang, maar de cultivars zijn heel lekker zoet. Maar dan moeten ze, net als bramen, meteen loslaten als je ze plukt, en heel diep rood zijn. Het beste is nog wachten tot ze vallen en rapen, ze kunnen wel even liggen, maar weer niet te lang! Verrassend lekkere bes! Een aanrader!



foto: Henk Kiers



foto: Marcel Konstapel



foto: Coen Eulderink





foto: Marcel Konstapel

Rubriek Reins roerselen

Rein de Goeje

Rare snaken in de moestuin

Dit jaar heb ik aardkastanje, haverwortel, eeuwig moes, oerprei en wandelstok-kool laten opgroeien en het is zover dat ik ze ook kan proeven.

Eeuwig moes, die het vertikt te bloeien, is een gatenkaas, maar staat nu slakvrij.

De **oerprei** heeft zich giga-vermenigvuldigd tot een halve emmer met bolletjes.

De **haverwortel** is hetzelfde als paarse morgenster. Laat ik die staan, dan gaan ze prachtig bloeien in de ochtend. Maar de bedoeling is deze winter opeten. Net als pastinaak wordt de penwortel gegeten.

De **aardkastanje** was lastig aan te komen, mede door allerlei naamsverwarringen. Hoe dan ook heb ik *Bunea bulbocastanum* zien opgroeien, het is een rode lijst plant in België en Nederland. Hij bloeit al in juni en gaat maar door met mooie witte gebobbelde schermen. Lijkt een beetje op bevernel. Weinig slakgevoelig en nu ik ze gerooid heb zie ik de verdikte wortels die je kan eten.

Het grappigst zijn de aan wilde kool verwante '**walking-sticks**' die in New Jersey gekweekt werden. Het zijn kolen waarvan je steeds de onderste bladeren afknijpt om te eten. Ondertussen groeit de kool de hoogte in, en dat drie jaar lang. Dan zijn ze minstens twee meter hoog en na droging heb je dan werkelijk keiharde stokken die met de harde wortelverdikking naar boven als wandelstok gebruikt kan worden. Die zal ik laten zien over twee jaar.



Berichten uit het veld: de onvergetelijke zomer van 2026

Bij **Annelies** was het wisselend: "En wat een zomer! Zon, zon, zon. Weinig regen en veel wind. En natuurlijk hebben de planten daaronder te lijden. Ik zag mijn zwarte Els, meegenomen uit de tuin waar ik vorig jaar woonde, blad verliezen en wegwijnen. De Margrietten, die vorig jaar bloeiden tot in oktober; allemaal al uitgebloeid begin augustus. Mijn kleine grasveldje hield zich goed, maar dat was vooral te danken aan het feit dat ik niet maaide. En door de weinige regen kreeg ik geen phytophthora in de tomaten. Die oogst én de aardbeienoogst was dus goed. Dus toch maar afsluiten met wat positief nieuws. Laten we de moed nog maar niet verliezen. Al houd ik mijn hart vast voor nog meer van die warme, droge zomers in de toekomst".

Coen vertelt: "We kwamen er hier in het noorden nog genadig van af, maar toch.. deze zomer stond voor ons weer eens in het teken van hitte en droogte en dus ... sproeien. Het is ons doel om alles wat leeft in de tuin in leven te houden ook al wordt het geteisterd door extreem weer. We hebben gelukkig een "onuitputtelijke" waterbron van bijna veertig meter diep. Nadeel is wel dat er relatief veel ijzer in het grondwater zit en ook restanten van veen, het water kan soms zwavelachtig ruiken. De plantjes vinden het niet zo'n probleem, de vijvers vul ik er niet mee aan. Met zwenksproeier, cirkelsproeiers, handsproeiers, kantelsproeier en druppelslang komen alle delen van de tuin aan bod. In een aantal dagen worden telkens de sproeiers zo gezet dat alles in de tuin een behoorlijke hoeveelheid water krijgt. 15 a 20 mm is wel het minimum. De hitte zorgt dit jaar voor extra verdamping, merkbaar meer dan andere droge jaren. Is de sproeironde afgelegd (ong. 5 dagen) dan is het na een of twee dagen rust weer nodig om van voor af aan te beginnen. Dit kost zo natuurlijk wel erg veel tijd. Als er dan regen komt voelt dat echt als bevrijding. Nadeel van het besproeien van de tuin is wel dat ook de naaktslakken daar erg happy mee zijn.

We merken ook dat de toegenomen zonkracht planten beschadigt. Het meest opvallend is dat bij de kruisbesstruiken. Behalve dat de bessen bovenin koken, gaan ook delen van takken verdorren. Dit fenomeen zie je ook bij andere planten zij het in mindere mate. We hebben de bessenstruiken afgedekt met doeken.

Op de moestuin hebben we een Robinia geplant die schaduw moet geven. Achteraf is een Robinia misschien niet de juiste keuze door de uitlopers maar de (lichte) schaduw op een deel van de moestuin heeft goed gewerkt".



foto: Marith Kuiper

Marith: "Ik heb dit jaar voor het eerst een schaduwnet over m'n moestuin gespannen. Het is gemaakt van een oud trampoline-net. Ik kon het verschil merken, het werkt goed".

Anouk vertelt: "Deze hete zomer zijn we in Kopstukken uitstekend doorgekomen: er is geen dor stukje gras te vinden op ons terrein. Toen we hier vier jaar geleden kwamen wonen was het ook zo'n zomer, maar toen was het terrein nog een strak biljartlaken. Dat droogde uit waar je bij stond. We hebben toen veel gesproeid en meteen een waterput aangelegd. Inmiddels maaien we alleen nog de paden en hebben we talloze bomen en heesters aangeplant. Deze zomer was de waterput nauwelijks nodig; hoefden we geen enkele keer te sproeien. Zelfs de moestuin maar twee keer, waarschijnlijk dankzij de wildgroei aan Oost-Indische kers. Ik was nog van plan die grotendeels weg te halen, maar ontdekte dat hij de bodem in de schaduw hield, waardoor die niet uitdroogde. Dus hij bleef. En het zag er nog mooi uit ook, het leek net mijn lievelingsschilderij 'De Tuin' van Jacobus van Looy (1893, Teylers)".



Bij **Annelot** en haar man valt het ondanks de droogte heel erg mee in de tuin. "Natuurlijk is er wel het een en ander wat dor. Vooral de geraniums. Dat zijn ze ieder jaar in augustus dus dat vind ik niet zo spannend. De eerste zomer hier moest ik echt best veel water geven. Ik ben toen gaan lezen hoe je een tuin minder afhankelijk maakt van irrigatie en ben gaan experimenteren:

1. Op strategische plekken heb ik olla's (terracotta waterflessen met kurken stop) begraven. Heel af en toe moest ik ze bijvullen en de planten in de buurt hielden het opvallend beter uit in de zinderende zon.
2. In de hele tuin ben ik een mix van allerlei klaversoorten (witte, rode, incarnaat en luzerne) gaan zaaien. In hele grote hoeveelheden. Het eerste jaar merkte ik het nog niet, maar dit is mijn derde zomer en het valt me op dat de klavers goed zijn aangeslagen en alles veel groener blijft. Ook tijdens de echt hete dagen, zonder dat ik water heb gegeven. De enige planten die wel water hebben gekregen zijn de potplanten. En ik heb de 2 jonge appelboompjes en de tomaten in een verhoogde bak 2 x een flinke gieter gegeven en dat was voldoende.
3. We hebben 2 jaar geleden een wadi aangelegd, waar het grootste deel van ons regenwater heen gesluisd wordt via een ondergrondse flexibele kokosslang, die ook onderweg naar de wadi water afgeeft.
4. In een experimenteel vak in de tuin had ik allerlei bloemen en klavers gezaaid, maïs geplant en ook veel bonenplanten gezet. Een verdwaalde tomaat. Alles door elkaar. Een beetje een ratjetoe, maar ik moet zeggen dat ik dat stukje tuin helemaal niet heb hoeven bewateren en dat het een erg vrolijk geheel was waar ik elke dag graag naar keek. De bonen waren heerlijk en gister hebben we de maïs gegeten en die was verrukkelijk. Het experiment is in dat opzicht wel goed geslaagd. Het was alleen lastig om de stambonen te vinden tussen al dat groen!
5. We hebben de paden gedeeltelijk voorzien van houtsnippers en andere paden waren gemaaid gras. Zo kon ik kijken wat er zou gebeuren. Uiteraard werken houtsnippers goed. Geen verrassing. Tot mijn verbazing deden ook de graspaadjes het goed. Ik heb wel de frequentie van het maaien flink teruggeschroefd. En het waren vooral de paadjes waar klavers goed waren aangeslagen. Maar toch. Een heel voorzichtige conclusie is dat de wadi en de klavers effect hebben".

Fotorubriek



⤴ Rein de Goeje: Joke oogst blauwe bessen.



⤴ Marijk Gerritsma

Smullen van rottende pruimen. Begin augustus liggen er onder de pruimenbomen van onze buren massa's afgevallen pruimen, nog voor we goed en wel gaan plukken. Honderden Atalanta's tegelijk doen zich er tegoed aan. Ik zag nog nooit zoveel vlinders op een plek. Ze komen af op de gistende en zoete geur. Het is een makkelijkere voedselbron dan de nectar uit bloemen te halen, zeker nu veel bloemen door de aanhoudende warmte sneller afsterven.

⤴ Maroesja Veken

De blauwe knoop is een van mijn favoriete planten. Hij breidt zich hier prachtig uit en bloeit aan het einde van de zomer. Er komen veel insecten op af! Dit is zo'n fijne foto!



⤴ Liesbeth de Groodt

Deze foto laat gevallen bladeren (van zowel dicotylen als monocotylen), vruchten, regendruppels en de herfstige kleurenrijkdom zien, die zomaar opgediend wordt op tafel.



⤴ Rein de Goeje:
Grote uien dit jaar.



Column Toekomstbomen

Els 't Jong

Deze zomer hebben we een voorproefje gehad van de toekomst. Langdurige perioden zonder regen, verzengende temperaturen. En dan viel het hier in Westerwolde nog mee. We hadden geluk dat er wat meer regen viel: het neerslagtekort is hier ongeveer 200 mm, terwijl het in het westen en bijvoorbeeld Limburg meer dan 300 mm is. Ook waren de temperaturen minder vaak én minder extreem hoog.

Verder wordt in Groningen het grondwater op peil gehouden door via vaarten, sloten en kanalen IJsselmeerwater aan te voeren. In de zomer zet Rijkswaterstaat het peil van het IJsselmeer zo'n 14 cm hoger, 'de nationale regenton'. Dat levert zo'n 400 miljoen kuub water op! Daar mogen we heel blij mee zijn. In de Achterhoek, de Veluwe en delen van Drenthe kan dit niet omdat het land daar niet vlak is. Daarom mag hier zelfs bij ernstige droogte nog worden gesproeid met oppervlakte- en bodemwater. Nu waren we wel aan het randje van wat mogelijk was. Het peil van het IJsselmeer mag niet lager staan dan 30 cm onder NAP en daar waren we al beland. Gelukkig is het toen gaan regenen. Maar in de

toekomst krijgen wij vast ook een keer te maken met sproei- en beregeningsverboden.

Welke planten kunnen hitte en droogte goed weerstaan? Om te beginnen is het belangrijk om veel schaduw in de tuin te hebben en dus redelijk wat bomen. Die kunnen meestal wel bij het grondwater komen en geven zo schaduw en koelte op de bodem en andere planten. Van de inheemse bomen komen de wintereik, haagbeuk en (veld)esdoorn in aanmerking. De eiken hebben een bijzondere truc: ze maken een hele diepe penwortel die recht naar het grondwater gaat. Dat kun je al zien bij eikenzaailingen, de wortel is vaak tweemaal zo lang als het jonge plantje. Met die diepe wortel pompen ze water op naar de bovenste grondlaag. Daar groeien de wortels die voedingsstoffen opnemen, wat niet kan als het te droog is. Door de pompfunctie van de penwortel kan de eik voedingsstoffen blijven opnemen bij droogte. Ook planten die onder de eik groeien profiteren hiervan. >



Kijk je wat verder dan de inheemse bomen, dan is er nog een groep bomen uit het Middellandse Zee-gebied die erg geschikt is. De mediterrane zomer is immers ook heet en droog. De tamme kastanje houdt niet van vocht en wel van hitte. Hij kan redelijk wat droogte verdragen. De boomhazelaar (*Corylus colurna*) doet het goed bij hitte en droogte en draagt vrucht net als de gewone hazelaar. Ook geschikt is de Europese judasboom (*Cercis siliquastrum*).

Het aardige van deze drie soorten is dat het eigenlijk geen exoten zijn. In Europa wordt de weg naar het zuiden afgesloten door twee bergketens: de Pyreneeën en de Alpen. Tijdens ijstijden worden planten en dieren steeds verder naar het zuiden gedreven. Is de ijstijd afgelopen, dan kunnen ze weer naar het noorden migreren. Maar als soorten uitsterven ten noorden van de Alpen en Pyreneeën, hebben ze moeite om na de ijstijd over de bergen heen terug te komen. Voor de laatste ijstijd kwamen tamme kastanjes en judasbomen gewoon in onze streken voor. Dit geldt ook voor zuidelijke eiken zoals moseik (*Quercus cerris*) en donzige eik (*Q. pubescens*).

Maar ook exoten kunnen een rol spelen. De robinia (*Robinia pseudoacacia*), de trompetboom (*Catalpa bignoides*), de bijenboom (*Tetradium daniellii*) en de koelreuteria (*Koelreuteria paniculata*) zijn een goede keuze om de bloeihoogte voor insecten aan te vullen.

Doordat zoveel soorten die voorheen inheems waren na de laatste ijstijd niet meer zijn teruggekomen, is het aantal plantensoorten in onze natuur vrij beperkt. Zo zijn in de Nederlandse bossen maar 37 inheemse boomsoorten te vinden. Ter vergelijking, in Noord-Amerika zijn het er meer dan 1400! De Robinia bloeit vanaf half mei, na de fruitbomen maar voor de inheemse lindes. De trompetboom, de koelreuteria en de bijenboom volgen in juli en augustus als er weinig meer bloeit in de Nederlandse natuur. Zo kunnen ook exoten een belangrijke bijdrage leveren aan het behouden van bijen, hommels en andere insecten en daarmee ook van vogels en vleermuizen. Alle vier bloeien ze prachtig en daarnaast met mooie herfstkleuren en/of bessen. ■



Rubriek Mijn favoriete boek

Marith Kuiper

In deze rubriek wordt een Keuteraar gevraagd naar zijn of haar favoriete boek met betrekking op "natuurlijk leven".

Het favoriete boek van: **Annelot Lensing-Paauw**

Naam van het boek: The one-straw revolution

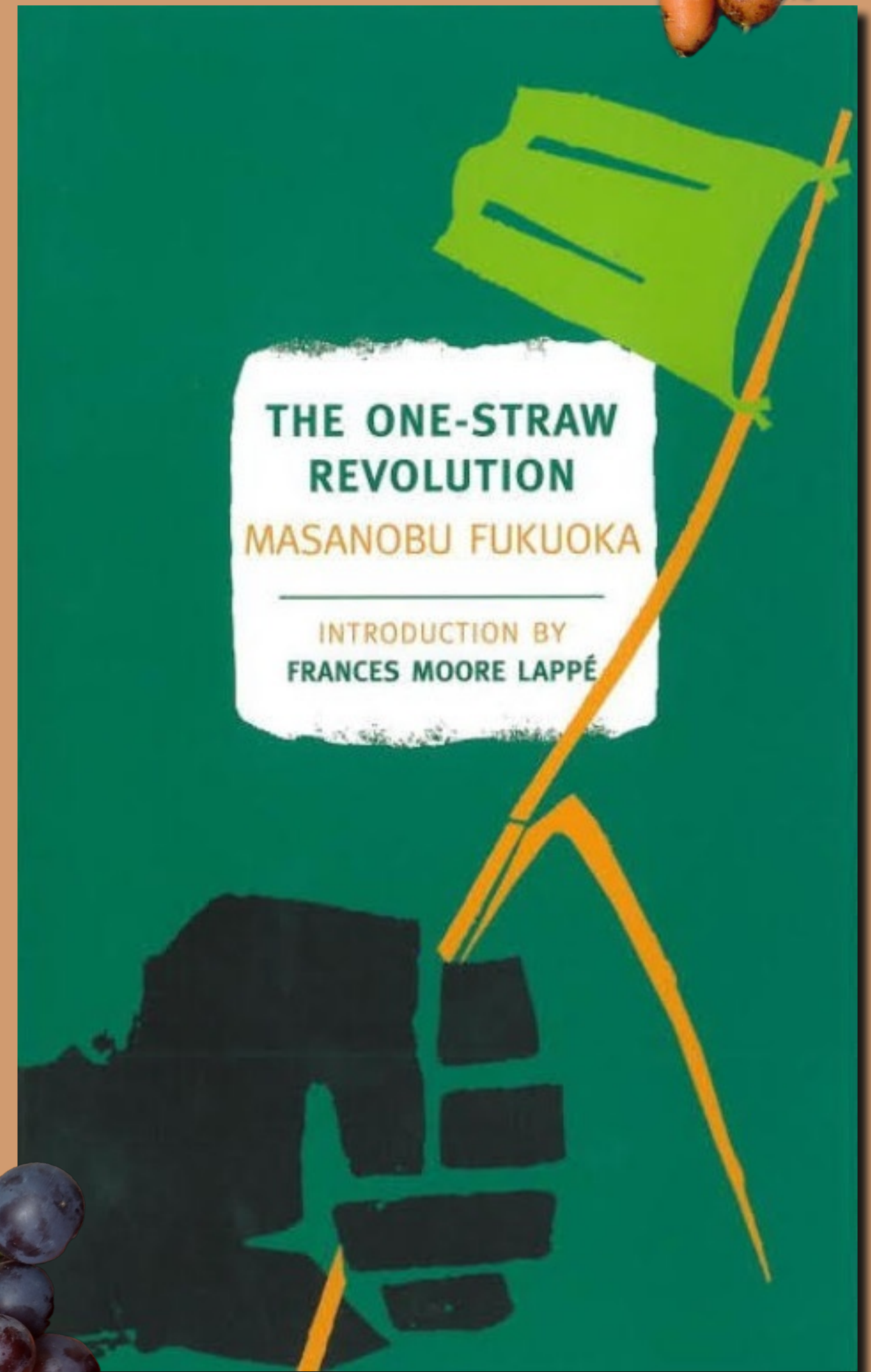
Schrijver: Masanobu Fukuoka

Hoofd uitgeverij: NEYO

ISBN/EAN nummer: 9781590173138

"Dit boek is voor mij zo bijzonder, omdat het een reflectie geeft van de ideeën die ik al had over samenleving met de natuur. Via contact met permacultuur mensen kwam ik terecht bij Telegram groep Nationaal Farm en hier werd dit boek genoemd. Na een video te hebben bekeken met een interview van de schrijver heb ik het boek opgezocht en besteld. Het is sinds omstreeks 2022 in mijn bezit".

"Het boek nodigt uit tot anders denken en kijken naar het leven in zijn geheel en het zelf verbouwen van voeding in het bijzonder. Laat je tijdens het lezen niet afleiden door te denken dat het boek enkel over rijst gaat."



Keuterportret Pieternel

Tekst: Joke Leenders

Fotografie: Marcel Konstapel



"Hou het simpel!"

Pieternel woont met haar man in een gerieflijk huis in Vlagtwedde. Voor het interview zitten we aan tafel in haar huiskamer waar al veel te zien valt van wat Pieternel bezig houdt. Ik bewonder aan de muur schilderkunst van haarzelf, voel aan een prachtig stenen beeld van een schubbig wezen en zie in de vensterbank bamboeschalen met mooi gerangschikte kruiden die liggen te drogen in de zon. Allemaal getuigen van de veelzijdigheid van Pieternel; beeldhouwen, schilderen, vormgeven en herschikken; iets wat ze niet laten kan. Veel beelden heeft ze verkocht. Bijzonder is het beeld van meneer Toonstra, een beroemde inwoner van Bellingwolde, die vanaf de kast op ons neerkijkt en de boel scherp in de gaten houdt. Hij was huisschilder en trompe-l'oeil specialist (iemand die goed illusies kan schilderen). Jarenlang was Pieternel docente handvaardigheid waarbij ze allerlei lesvormen hanteerde. Nadat dat stopte moest ze zelf weer iets gaan bedenken. Haar eigen oude atelier, waar ze ook les gaf, is nu verbouwd tot gastenverblijf. In de serre, haar nieuwe ruimte, is het nog wennen

om de nodige concentratie en rust te vinden. Muziek is een grote liefde van Pieternel; er was een tijd dat ze drie avonden in de week aan het zingen was, bij allerlei klassieke koren. Na corona gingen veel koren ter ziele. Nu zingt ze nog tenor in een klein koor en in een cantorij van de PKN. Luisteren naar levende (akoestische) muziek vindt ze heel fijn. En dat liefst in de eigen buurt, zoals in Oostwold, zodat je niet helemaal naar Groningen moet. Ze ondersteunt graag cultuur hier in de provincie, in de stad is er al genoeg.

Op dit moment begeleidt Pieternel samen met Anna activiteiten voor ouderen, zoals breien en haken. Op die manier is ze ook in contact gekomen met de keutergroep. De keutergroep is voor haar vooral waardevol om andere tuinen te bezoeken. Maar het 'kringgesprek' duurt haar vaak te lang; soms weiden mensen erg uit in de hele groep, terwijl ze ook iemand rechtstreeks iets kunnen vragen. Liever loopt ze door de tuin! >

Haar eigen tuin is prachtig...iedere dag maakt ze in ieder geval een rondje. Hier en daar wat weghalen, verlepte rozen wegnippen, kruiden voor de thee, vaste groenten oogsten en bloemen plukken, er is altijd iets te beleven. Sinds er ook hier voldoende biologische groenten te koop zijn heeft ze alleen nog vaste groenten die het makkelijk doen. 'Keep it simpel' is haar devies. In de tuin getuigen schommels, een hut en een tot vijver omgedoopt zwembad van het vroegere spel van haar kinderen en van haar kleinkinderen. Het is een verrassend langgerekte tuin die grenst aan het Veelderdiep. Verder naar het zuiden is dit het Old Daipje. Vroeger kon daar nog gekanood worden, maar door de bouw van een brug met duiker is dat verleden tijd. Pieternel zou het leuk vinden als er een wandelpad of iets dergelijks langs kwam. Daarvoor zou ze best een stuk tuin willen opofferen. Maar veel kans geeft ze dit niet omdat niet alle aanwonenden hierin mee zullen gaan.

Een speciale favoriete plek heeft Pieternel niet; haar favoriete plek is het hele huis en de tuin; vanaf 1988 haar thuis. Voor de rust en ruimte is ze destijds vanuit 'het westen' naar Vlagtwedde gekomen en dat voelt nog steeds goed. De mensen hier zijn rustiger, minder gehaast. Er is nog tijd voor een praatje. Eigenlijk valt er niet veel te wensen over. Of toch? Weer meer schilderen,

vertrouwd raken met de nieuwe eigen werkruimte en bovenal gezond oud worden. Dat is toch het allerbelangrijkste! Met deze mooie gedachten besluiten we het gesprek. ■



foto: Marcel Konstapel





Keuterkieken

foto's: Marcel Konstapel



Colofon

- Vormgeving: Coen Eulderink en Jeroen Clemens
- Foto's dit nummer: Marcel Konstapel, Maroesja Veken, Rein de Goeje, Henk Kiers, Marijk Gerritse, Marith Kuiper, Liesbeth de Groodt. Foto's groente en fruit: Coen Eulderink
- Teksten dit nummer: Joke Leenders, Annemiek Nieuwpoort, Els 't Jong, Rein de Goeje, Anouk Kranenburg, Coen Eulderink, Annelies de Jonge, Annelot Lensing-Paauw, Marijk Gerritsma, Liesbeth de Groodt, Marith Kuiper en Maroesja Veken
- Eindredactie: Maroesja Veken

*Graag kopij voor de winter-editie aanleveren
vóór 1 december via maroesjaveken@gmail.com*

*(De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te redigeren,
in te korten of over te plaatsen naar volgende uitgaven).*